

ואפשר שיכלול עוד "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם" שלענין התורה והחכמה דבר הכתוב, שכן נמשלת ללחם, שנאמר: (משלי ט, ה.) "לכו לחמו בלחמי", ולפי שהתורה והחכמה אי אפשר לאדם להשיגם על השלמות אלא עם ההכנות הראויות הצריכות לו, ומלבד ההכנות יצטרך שיהיה אור הארץ זך וטוב כי יועיל הרבה בלמוד, וטוב ההכנות והאור הטוב אשר בארץ על כן יאמר: החכמים שבה לא יאכלו במסכנות לחמה של תורה כי יהיה לבם כפתחו של אולם לטוב ההכנות ורחבה מיני ים לטוב האור, וכמו שדרשו רז"ל: (בר"ר לד, ז.) (בראשית ב, יב.) "וזהב הארץ ההיא טוב", אין תורה כתורת ארץ ישראל ואין חכמה כחכמת ארץ ישראל ואמרו: (ב"ב קנח:) אורא דארץ ישראל מחכים, מה שאין כן בחכמים שבחוצה לארץ שהם חסרי ההכנות והאור הטוב והם בודאי אוכלי לחם העצבים, אוכלי לחמה של תורה במסכנות, וזהו שאמר במעלות הארץ "אשר לא במסכנות תאכל בה לחם" כיון שתורתן שלמה הוא העושר הקיים והאמתי שנתברכו בו, וברכת ה' היא תעשיר, ולכן אמר: לא תחסר כל בה, כי הברכה היא בכל.

ריקאנטי אחרי ויקרא יח, כה

מנת חלקי וכוסי (תהלים טו ה.). וכתב הרב ז"ל וסוד הענין הוא כי לא מצא השם יתעלה חלק באומות ובארצות רק בישראל ובארץ ישראל לפי שהוא טהור והן טמאין וכתב **טהר עינים מראות רע** (חבקים א' יג.). ועל כן אמרו רז"ל אורא דארץ ישראל מחכים מפני המוצק אשר על ראשם זהו סוד **עד לא עשה ארץ וחוצות** (משלי ח' כה) **לא תהיה אשת המת החוצה. ויוצא אותו החוצה.** ועל כן בחוצה לארץ אעפ"י שהכל לשם הנכבד אין הטהרה בה שלימה בעבור המשרתים הממונים עליה והעמים טועים אחרי אלהיהם זהו שנאמר **יפקוד ה' על צבא המרום במרום וגו'** (ישעיה כד' כא) אע"פ שהכל מאתו יתעלה ובעבור שארץ ישראל היא אמצעית הישוב ומכוונת כנגד ירושלים של מעלה על כן יש מצות הנוהגות בארץ ושאינן נוהגות בחוצה לארץ וזהו ענין הכותים שאמר עליהם

אדרת אליהו דברים א, ו

כל סדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה. וגו' של תורה הוא בארץ כמ"ס אורא דארץ מחכים וגם הסבואה אינו שורס אלא בא"י. ולכן ברח יונס כמ"ס (מ"ק כ"ה ע"א) ראו רבינו שחשבה עליו שכינה אלא בכל גרמס לו וכמ"ס מלכה ושריה בגוים אין תורה גם וביאיר לא מלאו חזון מס'. אבל כשהיו ישראל בארץ היו גוי אחד וכן לע"ל ב"ב אי"ס. כמ"ס בזהר איננו גוי אחד בזמן שכן בארץ וכן סתורס לא נתנס

פרי צדיק וזאת חנוכה אות כה

מלכנוס לארץ. וארץ בחי' מלכות כנס"י (כמ"ס זח"א לא סע"א וס"מ) וע"כ בא"י שם עיקר המקום לתושב"ט (כמ"ס ב"ב קנח:) אורא דארץ מחכים ואמרו (כתובות פה.). וחד מינייהו עדיף כחרי מין וא"י (ב"ר פ' טז) וזהו הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתורת א"י ולא חכמה כחכמת א"י. וכבר אמרנו שז"ש (נדרים

בני יששכר מאמרי כסלו טבת מאמר ג'

ל"ה) מה שדקדקו קדמונינו למה לא תיקנו ספיקא דיומא בחנוכה, נ"ל הטעם, דאנן בקיאיין בקביעא דירחא רק דשלחו מתם הזהירו במנהג [ביצה ד:], והטעם נ"ל דהנה יום טוב הוא מקרא קדש, קדש רמז לחכמה [וזה"ק ח"ב קכ"א ע"א], בכל יום טוב נשפע השפעות קדושת החכמה לנשמות ישראל, יו"ם טו"ב בגימ' חכמ"ה, והנה צריכין ישראל להיות כלי מוכשר לקבל זאת החכמה, והנה אורא דארץ ישראל מחכים [ב"ב קנח:], על כן אחינו בני ישראל דרי ארץ ישראל נעשה גופם כלי מוכשר לקבל החכמה, מה שאין כן הדרים בחוץ לארץ שאין האור מחכים ואין כלי מוכשר לקבל אור החכמה צריכין לחוג עוד יום אחד על פי תקנת חכמים שנקראו חכמים על שמקבלין אור החכמה, ממילא יהיה יום טוב מוכשר להארת החכמה, והנה זה הוא ביום טוב דאורייתא, מה שאין כן יום טוב הניתק מן החכמים, הנה אנחנו יכולים לקבל ההארה בזמן העיקרי, כיון שכל עצמותו של המועד ניתק מן החכמים היונקים הארת החכמה, נ"ל, ואתה תבין.